

D·N

8/2 1948

Blamage

Utrikesministerns tal i onsdags har helt naturligt uppfattats som ett avvisande av vad man med någon överdrift kallat Bevinplanen, dvs. Bevins rekommendation av ett närmare samarbete mellan Väst-europas stater. Då hr Undén så starkt underströk att Sverige inte borde "välja sida" och utan försök till nyansering eller motivering deklarerade "neutralitetens väg" som den enda, därest FN föll sönder, och då han vidare i allmänna ordalag angrep alla försök till blockbildningar, måste intrycket bli att hans ärende var att tillrättvisa den brittiske utrikesministern. Reaktionen mot talet har därför varit skarp både i England och USA.

Nu har hr Undén sökt hjälpa upp saken genom intervjuuttalanden till Reuters byrå. Han har inte lyckats. Vad han uppnått är blott att pinsamt belysa sina egna diplomatiska metoder. Reuterintervjuns bortförklaringar är lika oroande som onsdagens plattheter.

Upplysningarna om förberedandet av den svenska regeringsdeklarationen är förbluffande. "Det enda jag hittills vet om Bevins plan är vad jag har läst i den brittiska pressen", säger hr Undén. Det tal av Bevin varom här är fråga hölls den 22 januari, alltså tretton dagar före den svenska utrikesdebatten; efter några dagar var talet tillgängligt i parlamentstrycket och hade i denna form kommit Dagens Nyheter till handa i god tid före nämnda debatt. Men ännu fredagen den 6 februari känner den svenske utrikesministern till Bevintalet blott genom pressen. Hur fungerar den svenska informationstjänsten? Har ingen gjort hr Undén uppmärksam på att riksdagsdebatter i England — ehuru icke i Sverige — omedelbart blir tryckta? Åtminstone på denna punkt borde man ha kunnat undvika en blamage.

Utrikesministern beklagar vidare att hans tal ansetts ha kommit vid

en olämplig tidpunkt; det hade emellertid inte varit möjligt att ändra "den parlamentariska tidtabellen". Påståendet att en förskjutning av tidpunkten för talet var omöjlig måste betecknas som helt godtyckligt, med all hänsyn tagen till den svenska riksdagens konservatism. Än märkvärdigare är likväl ett annat moment i intervjun. "Mina hän-syftningar på Bevinplanen var i stort sett mera tillfälligt tillkomna (incidental, vilket ord i de svenska texterna oriktigt översatts med "improviserade") och infogades när mitt tal var nästan fullständigt utarbetat... Talet var utarbetat och dagen för den utrikespolitiska debatten bestämd innan Bevin kungjorde sin plan."

Hr Undén är icke känd som en impulsernas och den snabba aktionens man, men den här framförda förklaringen är dock väl svag. Är utrikesledningens arbetssätt så stelt att ett tal skrivet före den 22 januari inte i anslutning till senare inträffade händelser kan ändras innan det hålles den 4 februari? Arbets-takten skulle i så fall vara lika bristfälligt som informationsverksamheten. Hr Undén kunde två veckor efter Bevins tal inte bedöma det, dels för att han inte läst det, dels för att han skrivit sitt eget anförande ännu tidigare! Man undrar om de av utrikesministern anförda skälen även gäller för utrikesnämndens ledamöter.

I själva verket är det uppenbart att den svenske utrikesministern i onsdags talade i förhastande. Det fanns intet skäl att framföra dessa kategoriska förklaringar; tvärtom fanns det goda skäl att ställa frågan på framtiden för att möjliggöra en på insikt och debatt med de andra nordiska ländernas regeringar grundad prövning. Den norske utrikesministerns gårdagstal skiljer sig på denna punkt fördelaktigt från den svenske kollegans. Hr Lange binder sig inte genom deklARATIONER utan motivering, och hans tal blir därför i motsats till hr Undéns inte en internationell blamage.

Själva sakfrågan om Sveriges hållning till planerna på ett närmare västeuropeiskt samarbete skall här diskuteras blott från en speciell syn-

punkt. Under onsdagens utrikesdebatt tog man allmänt avstånd från alla blockbildningar ute i världen och sökte som vanligt i dylika fall en tillflykt i planer på intimt nordiskt samarbete. Bland annat talades om ett "nordiskt neutralitetsför-svar", varmed meningen måste vara att de nordiska länderna gemensamt skulle försvara sig mot angrepp. Den ryska statsledningen har nu genom pressen sagt sin mening i saken. Den varnar inte bara mot ett väst-block, utan också mot ett nordblock; ett skandinaviskt förbund skulle betyda "ett angreppshot" mot Sovjetunionen. Därmed är klart att den nordiska tanken inte duger som refuge för dem som främst är rädda för att irritera de ryska makthavarna. Endast en anslutning till öst-blocket eller eljest total följsamhet kan tillfredsställa Ryssland.

Är det inte i denna situation förnuftigare att allvarligt överväga en västeuropeisk samverkan, som kan ge oss alla skydd, än en nordisk samverkan, som aldrig kan få nämnvärd betydelse som fredsgaranti?